

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Solvitur primum & præcipuum argumentum Jansenii, contra
possibilitatem statûs naturæ puræ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Epistola ad Hieronymum, tertio gravius re- A
lapsum in libris retractationum, & quarto in
errore finaliter perseverantem, in libro de bo-
no perseverantia.

Nec melior est alia responsio, quam ad idem
Angelici testimonium adhibet, nimirum Au-
gustinum, dum ait Deum fore laudabilem & ju-
stum, quamvis homo à suis primordiis haberet
difficultatem, & ignorantiam, quam patitur ex
rebellione appetitus sensitivi; loqui de primor-
diis hominis, in quibus supponitur aliqua culpa
originalis, non verò de primordiis hominis in-
nocentis, & à labe peccati originalis immunis.
Non valet, inquam, hæc interpretatio; cum a-
perre repugnet menti & textui S. Doctoris, locis B
citatis, præsertim cap. 11. libri de bono persever.
ubi sic ait: *Etiam si verum esset quod dicunt Pelagiani,
ignorantiam & difficultatem, sine quibus nullus homo
nasceretur, primordia non supplicia esse naturæ; vinceren-
tur tamen Manichæi, qui volunt duas, boni scilicet &
malis, esse naturas. Hæc enim verba, primordia non
supplicia esse naturæ, aperte declarant, S. Docto-
rem supponere rebellionem appetitus non esse
in homine propter illum peccatum præcedens,
sed ipsi convenire ex sua natura, & ex prima Dei
inhibitione.*

His argumentis ab autoritate sumptis, ac-
cedit ratio manifesta, quæ sic potest proponi.
Integritas naturæ, seu perfecta subjectio appe-
tibus inferioris ad superiorem, non est homini
connaturaliter debita; Ergo potuit sine illa crea-
ri, non solum de potentia absoluta, sed etiam
de potentia per sapientiam ordinatam. Conse-
quentia manifesta est: nam sapiens Dei provi-
dentia solum tenetur providere rebus, juxta id
quod connaturaliter exigunt, non verò juxta ea
quæ sunt naturæ indebita. Antecedens vero sic
ostenditur. Nulli naturæ debetur connaturali-
ter remedium defectus, qui est ipsi connaturalis,
vbi gratia naturæ sublati remedium corru-
pibilitatis; Sed integritatis donum, seu perfe-
cta subjectio appetitus sensitivi ad rationem; est re-
medium defectus homini naturalis, nempe re-
bellionis concupiscentiæ adversus rationem; C
cum enim homo ex propria ratione & consti-
tutione habeat quod componatur ex duabus
partibus contrariis, rationali scilicet & sensitiva,
& sic ut ait Augustinus 9. de civit. cap. 13. *Me-
dium quoddam inter pecora & Angelos, inferior Angelis,
superior pecoribus, habens cum pecoribus mortalitatem,
rationem verò cum Angelis;* duplici constat inclina-
tione seu appetitu, quorum unus tendit in bo-
num honestum & rationi consonum; alter ad
bonum sensibile & delectabile, quod interdum
rationis legibus prohibetur, ut patet in ægroto
siccitate & appetente frigidum, non obstantem
quod ratio contrarium suadeat; ex quo oritur
pugna & rebellio concupiscentiæ adversus ra-
tionem, ut infelix experientia satis ostendit; Ergo
integritas naturæ, seu perfecta subjectio appe-
tibus inferioris ad superiorem, non est homini
connaturaliter debita.

Eadem ratione convincitur, donum immor-
talitatis non posse esse homini connaturaliter
debitum, cum sit remedium alicujus defectus,
homini connaturalis, nempe mortalitatis, vel
corruptibilitatis, quæ ex intrinseca ipsius constitu-
tione sequitur, seu ex naturalibus ejus principiis,
quæ sunt materia prima, & anima rationalis; nam
quia materia prima in nullo composita per ejus
formam plenè satiatur, sed manet ubique fame-

lica, & cum appetitu ad aliam, consequenter dat
locum contrariis qualitatibus, passionibus, & al-
terationibus corruptivis, quibus ipsa composita
ad interitum & dejectionem tendant. Unde Cy-
rillus lib. 1. in Joan. cap. 15. ait, *Hominem supra na-
turam immortalitatem fuisse consecutum; & lib. 4.
contra Julian. Hominem corruptibili naturæ progeni-
tum, Deo volente fuisse immortalem.* Similia habet
Divus Thomas in 2. dist. 19. quæst. 1. art. 4. sic
dicens: *Immortalitas illa & impassibilitas, quam ho-
mo habuit in primo statu, non inerat ei ex principii na-
tura, sed ex beneficio conditoris: unde naturalis proprie-
tati dici non potest, nisi forte naturale dicatur omne illud
quod natura incipiens accepit.* Et 1. parte quæst. 97.
art. 1. de corpore primi hominis sic ait: *Non enim
corpus ejus erat indissolubile per aliquem immortalitatis
vigorem in eo existentem, sed inerat anima vis quadam
supernaturaliter divinitus data, per quam poterat cor-
pus ab omni corruptione preservare, quandiu ipsa Deo
subjecta mansisset.*

Confirmatur: Si dona integritatis & immor-
talitatis essent homini connaturaliter debita, in
eo mansissent post peccatum; nam post pecca-
tum manent omnia pertinentia ad naturam, si-
ve ea fluat ex principii naturæ, sive sint ei debi-
ta, ut constant in potentis & proprietatibus, quæ
fluunt ex principii naturæ. & in concilio ge-
nerali qui connaturaliter debitus est; Sed illa
dona non manent in homine post peccatum, ut
experientia satis constat; Ergo non sunt homini
connaturaliter debita. Hæc ratio sumitur ex D.
Thoma 1. parte quæst. 97. art. 1. ubi sic ait: *Mani-
festum est quod subjectio corporis ad animam, & inferio-
rum virium ad rationem, non erat naturalis, alioquin
post peccatum mansisset, cum etiam in demoniis data
naturalia post peccatum permanserint.* Et in 2. dist. 19. q. 1.
art. 4. in 1. argum. sed contra, sic dicitur: *Diony-
sius dicit in 4. cap. de divin. nomin. quod data naturalia
demonibus per peccatum non perdidit; Sed homo non
amplius quam demon peccavit; Ergo si immortalitatem
naturaliter habuisset, eam nullatenus amisisset.*

ARTICULUS II.

Convelluntur fundamenta adverse
sententiæ.

§. I.

Solvitur primum & præcipuum argumentum Jansenii
contra possibilitatem status naturæ puræ.

Nimis prolixum & molestum foret ea omnia
persequi, quæ Jansenius tribus integris li-
bris contra statum puræ naturæ proposuit. Qua-
re sat erit præcipuis ejus argumentis respondere,
ex quorum solutione Lector facile judicabit,
quid de aliis sentiendum sit.

Primum quod habet cap. 3. libri primi de statu
naturæ puræ, potest sic proponi. Non potest
creatura rationalis, innocens, & nullius peccati
rea, à Deo creari incapax assequendæ veræ beati-
tudinis in qua quiescat: Sed homo creatus in
natura pura, & donis supernaturalibus gratiæ &
charitatis destitutus, esse incapax veræ beati-
tudinis; Ergo in eo statu creati non posset. Major
videtur certa; naturalis enim est appetitus beati-
tudinis, ita ut homines non tantum velint, sed
etiam non possint non velle esse beati, ut ait Au-
gustinus in Enchirid. cap. 104. Minorem verò
Zzz 3 probat

probat Jansenius dupliciter: Primò quia nullus homo potest esse verè beatus, nisi sincero amore Deo ultimo suo fini & summo bono adhæreat, ut pluribus in locis docet Augustinus: At, inquit, omnis amor Dei esset impossibilis homini in statu naturæ puræ, cum ille per gratiam & Spiritum Sanctum inspirari debeat, ut sexcentis locis docet Augustinus: Ergo homo creatus in natura pura, esset incapax veræ beatitudinis, Nec valet distinctio duplicis amoris Dei, naturalis & supernaturalis: illa enim (ait idem Author) est humana pronuntiatio à Philosophia adinventæ, cujus nec in sacris litteris, aut in Conciliis, neque in S. Augustino, aliisque Patribus, ullum est vestigiū.

Secundò aliter probat eandem Minorem: quia (inquit) non potest esse homo vere beatus, nisi fruatur clarâ visione essentiali Dei, quæ homini in statu puræ naturæ convenire nequit.

28 Verùm respondeo, hominem innocentem non posse à Deo creati sine ordine ad aliquam beatitudinem & finem ultimum; sed ille duplex esse potest, naturalis scilicet, consistens præcipuè in adhæsiōne ad Deum per cognitionem & amorem viribus naturæ possibilem, & supernaturalis, consistens in clara Dei visione, cum amore & gaudio beatifico. Ad priorem tantùm ordinaretur homo, si crearetur in puris naturalibus: quod verò nunc ad posteriorem sit ordinatus, eximie fuit gratiæ & liberalitatis divinæ, juxta illud Apostoli ad Romanos 6. *Gratia Dei vita æterna*. Similiter amor Dei duplex est, unus imperfectior, ad quem natura rationalis potest cum Dei concursu & providentiâ connaturali assurgere, quemve in statu naturæ puræ posset exercere; aliter perfectior, sublimior, ac nobilior, ad quem exercendum uon sufficiunt vires naturæ, sed opus habet auxilio Spiritus Sancti. Ita Sanctus Thomas le 4. in cap. 13. prioris ad Corinth. ubi sic dicitur: *Amor est quadam vis unitiva, & omnis amor in unione quadam consistit; unde secundum diversas uniones, diversa species amicitia à Philosopho distinguuntur. Nos autem habemus duplicem conjunctionem cum Deo, una est quantum ad bonam naturam qua hic participamus ab ipso; alia quantum ad beatitudinem, in quantum nos hic sumus participes per gratiam supernæ felicitatis, secundum quod est hic possibile; speramus etiam ad perfectam consecutionem illius æternæ beatitudinis pervenire, & fieri cives caelestis Hierusalem: & secundum primam communicationem ad Deum, est amicitia naturalis, secundum quam unum quodque secundum quod est, Deum ut causam primam, & summum bonum appetit & desiderat, ut finem suum; secundum verò communicationem secundam, est amor charitatis, quâ solè creaturâ intellectualis Deum diligit. Similia habet 2. 2. quæst. 26. art. 3.*

29 Confirmatur: Amor sequitur boni cognitionem, ut calor lucem; unde sicut excellentia supremi domini, cognita discursu naturali, quatenus scilicet Deus est supremum principium rerum naturalium, fundat virtutem religionis naturalis seu acquisitæ; cognita verò notitiâ fidei, quatenus supremum principium bonorum supernaturalium, fundat virtutem religionis supernaturalis seu infusæ, juxta communem Theologorum sententiam 1. 2. quæst. 63. art. 3. Ita etiam divina bonitas cognita per fidem, in quantum est fons beatitudinis supernaturalis, fundat amicitiam charitatis; cognita verò naturali discursu, in quantum est fons to-

tius esse naturalis, fundat naturalem amicitiam eiga Deum.

Perpetam autem instat Jansenius, dicens distinctionem hujus duplicis amoris, nullam in sacris litteris, Conciliis, & SS. Patribus habere fundamentum. Nam quod ad Scripturam attinet, magnum illius distinctionis vestigiū habetur ad Roman. 1. ubi Apostolus efficitur Gentes, quæ legem Moisaicam non habebant, naturaliter fecisse ea quæ legis sunt. Ergo prima & summa lex, naturæ lumine nota, est Deum omnium creatorem esse diligendum; unde Bernardus in libro de diligendo Deo, *Clamatur in innata & non ignota ratione iustitia, diligendum esse illum, cujus nos coros esse. & cui totum debere non ignoramus*: Ergo Deus ut author naturæ, & creator celi & terræ, qui innumera bona naturalia in ea effudit, potest à nobis amore naturali dilig.

Ad quod Paulus Gentiles illos qui Deum naturaliter cogoverunt, ait fuisse eo ipso excusabiles, quod Deum cognocentes, ipsum non coluerunt: Sed Dei cultus præcipuè in ejus amore consistit, juxta illud Augustini Epist. 120. *Non colitur Deus, nisi amando*: Ergo juxta Apostolum, Gentes ex sola cognitione naturalis Dei, ipsum possunt ut Authorem naturæ diligere, atque ad eum est possibilis aliquis amor naturalis Dei.

Quod verò attinet ad Concilia, magnum illius distinctionis fundamentum præbent Africanum 2. can. 24. & Tridentinum sess. 6. can. 3. quando definiunt auxilium Spiritus Sancti necessarium esse ad diligendum Deum, non quomodo cumque, sed sicut oportet ad salutem; vel sicut oportet ut justificationis gratia conferatur; nam limitatio frustra poneretur, si nullus alius amor Dei esset possibilis, nisi perfectus & supernaturalis, ad salutem & justificationem conduens.

Sancti Patres etiam non obscure distinctionem hujus duplicis amoris insinuant: ut patet ex Bernardo supra adducto, & ex Basilio qui in regulis fustis disputatis, resp. ad secundam interrogationem, agnoscit in homine appetitum naturalem circa Deum, & naturalem sponte elicetum; nec non ex Augustino, qui libro 6. contra Julian. cap. 10. prope finem, significat infantes cum peccato originali decedentes, & à gloria & gloria ex-lulos, non caritatos aliquâ distinctione Dei, quæ, ut patet, supernaturalis esse non potest. Cujus vestigiis inhærens S. Thomas in 2. dist. 33. q. 2. art. 2. ad 3. sic ait: *Quantum pueri non baptizati, sunt separati à Deo, quantum ad conjunctionem quæ est per gloriam, ipsi tamen conjunguntur per participationem naturalium bonorum, & ita de ipso gaudere poterunt, NATURALI COGNITIONE ET DILECTIONE*.

Ad quod in Bulla Pii V. contra Baios, damnatur hæc propositio numero 32. *Distinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur ut author naturæ, & gratuiti, quo Deus amatur ut beatificator, vana est & commentitia, ad illud idem sacra littera, & plurimè veterum testimonio excogitata*. Et similiter Ita num. 35. *Amor naturalis Dei, scilicet qui ex viribus naturæ ex-oritur, est sola Philosophia, per elationem præsumptionis humane cum injuria crucis Christi, defenditur à nonnullis Doctoribus*. Et ne quis dicat, propositio istas solum esse damnatas ratione censuræ, non verò ratione doctæ in se, advertat etiam damnatam 37. quæ nullam habet censuram, atque ita sonat: *Omnis amor creaturæ*

vitiosa, aut vitiosa est cupiditas quâ mundus diligitur, aut à Iohanne prohibetur; aut laudabilis ista charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corde diffusâ, Deus amatur. Igitur præter amorem Dei supernaturalem, diffusum in cordibus nostris, per Spiritum Sanctum, datur alius amor Dei, qui non est vitiosa cupiditas, nimirum dilectio naturalis ipsius. Ex quo patet responsio ad primam probationem Minoris principalis Jansenianæ objectionis.

Ad secundam dicatur, homines à clara Dei visione exclusos, posse aliquâ beatitudine inferiori donari: nam ipse Adversarius docet, & ex Augustino probat, quod Adamus in statu innocenti, in quo non videbat Deum, habuit beatitudinem aliquam minus perfectam, & ut ipse loquitur, decoloratorem, visione beatâ: Cur nego similiter non licebit nobis dicere, quod esset in statu puræ naturæ possibilis aliqua beatitudo, minus perfecta, & decoloratio clarâ Dei visione? Si autem queratur in quo illa consisteret? Respondeo Theologos eam constituere in perfectissima & suavissima contemplatione Dei auctoris naturæ, quæ non pertingeret ad claram eius visionem, sed esset duntaxat cognitio ejus activa, & haberetur ex creaturis, præsertim et subsistentiis separatis, cognitio, non solum per species acquiritas, sed præcipue per intus, & perfectam inditam. Addunt quod perfectissima illa cognitio, seu contemplatio, esset radix amoris naturalis Dei, & reliquarum virtutum naturalium, totiusque rectitudinis voluntaris, subindeque omne peccatum, omnemque inquietudinem & anxietatem excluderet.

Dices: Homo suam illam Dei contemplationem adeptus, claram eius visionem optaret, cum ex cognitione effectuum exciteret naturale desiderium videndi causam: Ergo illa contemplatio omnem inquietudinem non excluderet, nec omne desiderium hominis quietaret.

Respondeo quod ex tali contemplatione oritur quidem desiderium videndi causam, at illud non esset absolutum, sed tantum conditionatum; nam appetitus videndi causam, visus effectibus, in eo tantum est absolutus, cui apparet possibilis talis visio: unde cum homini in putis naturalibus existentibus, non esset nota possibilitas divinæ visionis, in ipso tantum esset appetitus claræ visionis conditionatus, & imperfectus: conditionata autem & imperfecta voluntas, quæ velle dici solet, non movet hominem ut conetur obunere rem desideratam, adeoque nec inquietudinem aliquam aut anxietatem parit: unde quidam Theologi admittunt in beatis appetitum conditionatum, seu velleitatem habentem majorem beatitudinem, absque ulla tamen inquietudine inde consequente.

Cæterum non possumus exactè definire omnes circumstantias futuras in illa beatitudine, quæ à Deo proponeretur hominibus in statu puræ naturæ. Aliqui putant quod in tali statu non esset futura resurrectio corporea mortuorum, sed homines qui bene operati essent in viâ, futuri essent beati tantum in anima, in qua præcipue consistit homo. Alii existimant in illo statu futuram corporum resurrectionem, subindeque homines in eo, non solum quantum ad animam, sed etiam quantum ad corpus, fore beatos. Alii dicunt, quod quando iustus ad debitum statum virtutis pervenisset, Deus in corpore & anima ipsam rapuisset, & vivum transulisset in locum

à se determinatum, ibique eum conservasset eternum, ut nunquam gustaret mortem: sicut Enoch & Eliam in paradysum transtulit, ubi eos usque ad diem iudicii sanos & incolumes servabit. Sed hæc nimis incerta sunt, & facilius possunt inquiri quam resolvi.

§. II.

Alia Jansenii argumenta solvuntur.

Objicies primò cum Jansenio: Dona integritatis & gratiæ sanctificantis dicuntur à SS. Patribus fuisse naturalia primis parentibus, ait enim Cælestinus primus in Epistola ad Episcopos Galliarum, *Homines prævaricatione ad naturalem possibilitatem & innocentiam perdidisse*: & Augustinus lib. 11. de Genesi ad litteram, dicit homines ea dona amittendo, amisisse *possibilitatem, & possibilitatem*; Ergo homines ante peccatum non potuerunt creati à Deo (de potentia saltem ordinata, & providente singulis rebus juxta id quod naturaliter exigunt) sine hujusmodi donis.

Respondeo non solum id quod homo connaturaliter exigit, dici ipsi naturale, sed etiam id quod natura humana in sua origine & creatione accepit, quam vis ipsi indebitum & præternaturale sit: sic Augustinus serm. 14. de verbis Apostoli, vocat peccatum originale, *peccatum naturæ, seu naturale*, non quod naturæ humanæ connaturale sit, sed quia à nativitate nobis inest: in quo etiam sensu Apostolus ad Ephes. 2. ait quod *sumus naturâ filii iræ*. Unde etsi dona integritatis & gratiæ sanctificantis fuerint Adamo indebita, & superantia exigentiam humanæ naturæ, vocari tamen potuerunt naturalia à SS. Patribus, quia ipsi fuere in primo instanti creationis concessa, ut disp. 1. ostendimus. Idque non difficeret Jansenius, nam lib. de Gratia primi hominis cap. 9. aliquantò post initium, ait peculiarem esse Augustini ac discipulorum ejus phrasim, & Concilii Arausiaci, ut sub libertate & possibilitate naturali, ipsaque natura, totum illud comprehendatur, quod naturæ in ipsa prima conditione collatum est, etiam ipsa gratia habitualis, & alia dona supernaturalia tunc Adamo infusa.

Objicies secundò: Ex D. Augustino Deus non potest alicui regnum cælorum sine sua culpa denegare: Ergo est connaturaliter homini debitum, & sic non potest in puris naturalibus creati. Ultraque consequentia patet: Antecedens probatur. Nam S. Doctor lib. 1. de peccat. meritis & remissi. c. 3. lib. 1. ad Bonitacium cap. 22. & lib. 2. cap. 2. & serm. 14. de verbis Apostoli cap. 3. 4. & 5. & alibi, impugnat hæresim Pelagianam, asserentem non dari peccatum originale, & consequenter baptismum non prodesse parvulis ad illius remissionem, sed solum ad ingressum in regnum cælorum: impugnat, inquam, ea ratione, quia si pueri innocentes absque ullo personali aut originali peccato nascerentur, nulli posset Deus iuste denegare regnum cælorum; unde sermone citato de verbis Apostoli, in Pelagium sic invehitur: *Quare patrimonium regni cælorum abripiis innocenti? Quæ est ista iustitia Dei? Dic quæso quid offendit parvulus non baptizatus, nullam habens culpam?* Sed hic discursus non valeret, si non existimaret beatitudinem supernaturalem esse ita homini connaturaliter debitam, ut ei non nisi propter